

О.М. Муравйова, ст. викл. (*ХДУХТ, Харків*)

Т.А. Кравцова, викл. (*ХДУХТ, Харків*)

О.В. Обозна, викл. (*ХДУХТ, Харків*)

ІНТЕГРОВАНА МОДЕЛЬ АВТОНОМНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У НЕМОВНИХ ВНЗ

Можливість поетапного формування освітньої самостійності студентів технічних спеціальностей реалізується у двох основних напрямках: моделювання занять в аудиторії та поза її межами. Представники першого напрямку зосереджують свою увагу на мовній та мовленнєвій підготовці студента за допомогою різних засобів самоорганізації та самооцінки процесу, результатів занять з іноземною мови у позааудиторній самостійній роботі. Тоді як дослідники другого напрямку пропонують цілеспрямоване формування стратегічної компетенції особистості у різних видах мовленнєвої діяльності.

Однак поза увагою обох тенденцій моделювання процесу самостійного навчання іноземної мови залишаються два питання. Перше пов'язане з формуванням внутрішніх мотивів особистості. Друге – із заповненням «білих плям» щодо практики формування комплексної стратегічної компетенції студента у взаємозв'язку з його комплексною мовленнєвою підготовкою. Це пояснюється відсутністю моделі навчання іноземної мови, яка б враховувала досягнення обох напрямів навчання і задовольняла інтереси студента.

Отже, доцільною є реалізація інтегрованої моделі автономного навчання іноземній мові у вищих немовних навчальних закладах. Під інтегрованою моделлю автономного навчання іноземній мові ми розуміємо педагогічний процес формування комунікативної компетенції студента у взаємозв'язку з його стратегічною підготовкою. Зазначену модель формування освітньої автономії можна реалізувати у декілька етапів, кожний з яких відбиває наступний ступінь свободи студента у навчальному процесі й обумовлюється: а) вибором рівня складності програмного матеріалу; б) визначенням індивідуального стилю роботи з навчальним матеріалом; в) вибором власного напрямку оволодіння мовою; г) самостійною організацією умов оволодіння іноземною мовою. Кожний етап автономного навчання по-різному розкривається у системі аудиторних та позааудиторних занять з іноземної мови.

Перший етап пов'язаний з мовною та мовленнєвою підготовкою студента як в аудиторії, так і поза її межами. Доцільність організації спочатку звичайної мовленнєвої практики пояснюється необхідністю

усвідомлення студентом власних можливостей в оволодінні мовою або «*language awareness rising*». Основною формою звітності студентів про успішність навчальної діяльності на цьому етапі є виконання тестів з чотирьох видів мовленнєвої діяльності.

Другий етап самостійного навчання іноземній мові сприяє підняттю рівня усвідомлення власного стилю роботи, тобто «*strategy awareness rising*» на основі актуалізованого досвіду оволодіння мовним та мовленнєвим матеріалом попереднього етапу. На цьому етапі моделювання студентами навчального процесу полягає: а) в ознайомленні з успішними метакогнітивними та комунікативними стратегіями оволодіння мовленнєвим матеріалом у межах конкретної теми під час аудиторної роботи; б) виборі успішних стратегій для подальшої позааудиторної самостійної роботи.

Третій етап самостійного навчання мові пов'язаний з вибором студентом власного напрямку оволодіння іноземною мовою, що можна визначити як «*direction awareness*». Усвідомлення напрямку мовної та мовленнєвої підготовки відбувається під час аналізу студентом професійно орієнтованих цілей та завдань теми/підтеми, визначених викладачем. Моделювання процесу оволодіння мовою відбувається у ході погодження критеріїв складності завдань для позааудиторної самостійної роботи.

Четвертий етап формування освітньої самостійності студента в оволодінні іноземною мовою пов'язаний із самоінструкцією («*self-instruction*») і відбиває циклічність та системність аудиторних занять попередніх етапів. Поточні аудиторні заняття присвячуються перевірці виконаної самостійної позааудиторної роботи тих студентів, які погодилися з новими умовами самостійного навчання, і тих, які вирішили йти за визначеною викладачем програмою. Новим ступенем свободи студента на цьому етапі є самостійне визначення та усвідомлення ним цілей та завдань модуля або теми. У позааудиторній самостійній роботі, залежно від особистих та професійних потреб, студент може приділяти більше уваги розвитку іншомовних професійно орієнтованих умінь у читанні, письмі, говорінні або аудіюванні за власним вибором.

Отже, запропонована модель автономного навчання іноземній мові передбачає комплексне оволодіння всіма видами мовленнєвої діяльності студента. З урахуванням тенденцій сучасної вищої освіти, описані вище етапи самостійного навчання іноземній мові повинні реалізовуватись відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП), що ґрунтується на поєднанні модульних технологій навчання та залікових кредитів.